

nettava kolmen vuoden kuluessa tilalle asunto eivätkä he saaneet luovuttaa tilaa ilman senaatin lupaa muille kuin rintaperillisille.

Vahvistaessaan Tuleman tilan käyttöä koskevan senaatin esityksen keisari oli liittänyt siihen määräyksen, jonka mukaan maita tilatommille jaettaessa etusijalle oli asetettava "kreikamuskaiset, alkuperäiset salmilaiset". Tältä pohjalta Viipurin läänin kuvernööri sai tehtäväkseen ryhtyä laatimaan ehdotusta valittavista vuokramiehistä.

Salmissa 20.10.1910 pidetyssä kokouksessa, jossa oli läsnä vuokramieheksi haluavien lisäksi kuvernööri **B. von Troil**, lääninkamreeri **Haapio**, nimismies **Härmälä** ja Salmin kunnan johtoa, täydennettiin jo aikaisemmin valmisteltua ehdotusta kokouksessa ilmoittautuneiden 31 uuden hakijan joukosta. Laaditun ehdotuksen mukaan palstatilojen 70 vuokramiehestä lähes 20 olisi ollut muualta – pääosin silloiseen Kuopion lääniin kuuluneen Pohjois-Karjalan alueelta Salmiin muuttaneita ja siellä jo useita vuosia etupäässä Tulemajoen kylässä asuneita luterilaisia työmiehiä.

Tätä ehdotusta senaatin kamaritoimituskunta ei kuitenkaan kaikilta osin vahvistanut, sillä sen 8.12.1910 valitsemien 47 vuokramiehen joukossa ei ollut ainoatakaan näistä muualta muuttaneista luterilaisista. Hakuaikaa jatkamalla senaatti pyrki saamaan vielä jäljellä oleville tiloille ortodoksiset vuokramiehet. Sortavalassa ilmestynyt Laatokka-lehti luonnehtikin vuokramiesten valintaa "todella surulliseksi näytelmäksi" kertoessaan Salmissa maaliskuun loppupuolella 1911 tapahtuneesta ensimmäisten vuokravälikirjojen allekirjoituksesta.

Noin 30 vuokraajan puolesta nimen ja puumerkin kirjoitti Salmin kuntakokouksen esimies opettaja **Kalle Kalervo**. Kevään kuluessa vuokramieheksi hyväksyttiin myös Pielisjärvellä syntynyt ja Salmissa 25 vuotta asu-

Keskellä istuva Akuliina Hovatta (s. 1893) asui Laatokan rannan tuntumassa olleella palstallaan vuodesta 1914 alkaen. Taustalla seisovat hänen poikansa Vilho ja hänen vaimonsa Martta. Kuva otettu Salmissa luultavasti vuonna 1943.

nut räätäli **Antti Lampen** yhdessä salmilaissyntyisen vaimonsa kanssa. Päätyönsä ohella Lampen toimi paikallisen väestön avustajana käräjillä.

Toinen tässä vaiheessa palstatilan saanut luterilainen oli salmilaissyntyinen **Antti Juvonen**. Kaikkiaan syksyyn 1911 mennessä vuokravälikirjat oli allekirjoitettu lähes 60 palstatilan ja kaikkien neljän viljelystilan osalta. Lopuille palstatiloille saatiin vuokramiehet pääosin vuoden 1912 loppuun mennessä.

Uskontokysymys siis nousi näkyvästi esille vuokramiesten valinnan yhteydessä. Salmin väestö oli perinteisesti ollut lähes kokonaan ortodoksista, mutta vuosisadan vaihteessa luterilaisten määrä muutto liikkeen seurauksena kasvoi tuntuvasti nousten vuonna 1910 noin 1 100 henkeen.

Tällä osaltaan selittyy se, että palstatilan hakijoiden joukossakin luterilaisten osuus oli huomattava.

Viranomaisten pyrkimys taas oli turvata paikallisen ortodoksiväestön maantarve. Pääosa ensimmäisistä vuokramiehistä oli nuoria, jo aikaisemminkin Tulemajoella tai sen runsasväestöisissä lähikylissä Miinalassa ja Kirkkojoella asuneita mökkiläisiä ja työmiehiä. Kirkkojokelaisten suuri määrä – noin kolmannes kaikista vuokramiehistä – selittyy ainakin osittain sillä, että uusi asutusalue rajoittui Kirkkojoen kylään.

Asutusalueen ensimmäiset vuodet

Tuleman asutusalueen rakentaminen näyttää pääseen hyvään alkuun ainakin vuoden 1912 aikana apulaisasutustarkastaja agronomi **L.O. Hirvensalon** tuon

vuoden kesällä pitämiensä katselmusten perusteella. Sekä viljelys- että palstatiloista hän antoi pääosin myönteisen arvion todeten jälkimmäisistä, että "useimmat niiden vuokraajat ovat ryhtyneet asumuksia itselleen rakentamaan, ollen usealla heistä jo tarkastustilaisuudessa sangen tyydyttävät asuinhuoneet kunnossa".

Valitettavana hän piti sitä, ettei saanut läheskään kaikkiin vuokramiehiin yhteyttä kirkkokuulutuksista huolimatta. Hän arvelikin heidän olleen heinäkorjuussa. Kaikkiaan hän näyttää kuitenkin laatineen lähes 40 katselmuskirjaa kesän 1912 aikana Tulemalla.

Kesän 1913 katselmuksesta raportoidessaan Hirvensalo totesi, että samalla kun yleensä oli menty tuntuvasti eteenpäin, alueella oli edelleen lukuisia tiloja, joiden vuokraajat eivät ole tiloillaan mitään tehneet. Näille tiloille piti hänen mielestään saada uudet ja toimintakykyiset vuokraajat. Tämän vaatimuksen hän toisti myöhemminkin.

Vuokramiehet saivat ottaa asuntojen rakentamiseen tarvittavat puut tilaltaan, mutta muuten puun käyttö ja myyminen oli luvanvaraista. Joitakin vuokramiehiä varoitettiin puiden luvottomasta myymisestä ja **Ivan Rodjaa** (kirjoittajan isoisän isä) uhattiin elokuussa 1915 jopa vuokraoikeuden menettämällä, kun hän oli myynyt palstatiaan myös pienen saunarakennuksen, mikä oli vuokraehdoissa selvästi kielletty.

Asia raukesi, kun ilmeni, että Rodja oli heti rakentanut tilalle uuden saunan ja että hän oli palstalle tullessaan tuonut sille hirsiiä 80 kappaletta, joka vastasi monin kerroin hänen palstalta myymiänsä muutamia kuu-tiometrejä halkoja. Tarkastaja Hirvensalon mielestä asutusalueen palstatiloilla oli asuntojen rakentamisen jälkeen niin vähän puuta, ettei sitä riittänyt myytäväksi.

Moneen muuhunkin asiaan asutustarkastaja joutui puuttumaan. Vuosien 1915